

QUYON EYMERIOZINI DAVOLASHDA VAZURIL PREPARATINING SAMARADORLIGI

Аннотация. Статьи приведена лечебное действию эймериостатического препарата «Vazuril» (Iordaniya) и фуразолидона, у которых действие эффективность составляет 90 и 60% соответственно.

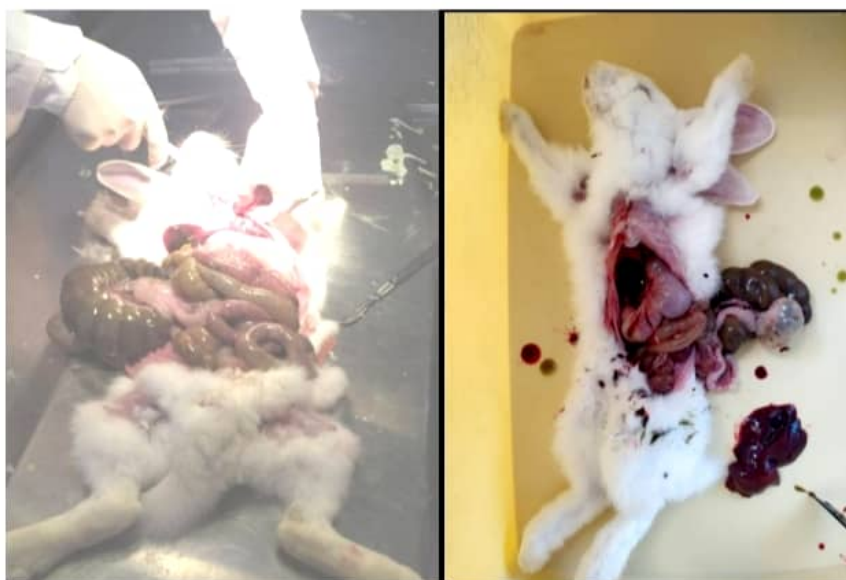
Mavzuning dolzarbligi. Eymeriozlar bir hujayrali sodda parazitlar – eymeriyalar (koksidiyalar) chaqiradigan invazion kasallik hisoblanadi. Quyonlarda eymerioz turli xil klinik holatlarda kechadi[1]. Eymerioz bilan ko'p holatlarda 3 oylikkacha bo'lgan quyon bolalari og'ir kasallanadi. Kasallik kuchli xuruj qilgan paytda quyon bolalari karaxt bo'lib, xarakatchanligi keskin pasayib ketadi, oziqlanishi sustlashadi, oshqazon-ichak faoliyati buziladi (ich ketadi), ich ketishi ba'zan qon aralashgan holda kechadi, natijada quyon bolalari o'sishdan qoladi. Kasallikni vaqtida tashhislash, davolash va oldini olishda yuqori samarali antiparazitar dori vositalarini qo'llash kasallikni samarali davolashga va iqtisodiy zararni kamayishiga imkoniyat yaratadi.

Tadqiqot maksadi. Quyonlar eymeriozini davolashda zamonaviy eymeriosid preparatning samaradorligini aniklash.

«Vazuril» (Iordaniya) preparatining va o'zaro taqqoslash uchun furazolidonning eymeriosid ta'sirlarini o'rganish. Vazurilning 1 ml tarkibida 25 mg/ml toltrazuril mavjud.

Tadqiqotning vazifasi: «Vazuril» preparatining antieymeriy ta'sirini o'rganish.

Tadqiqot usullari va natijalari. Ilmiy tadqiqot ishlarimiz Farg'ona viloyati Toshloq tumani "Halol quyon naslli chorvasi" MCHJda olib borildi. Fermer xo'jaligida 1200 bosh "Xikol" zotli quyonlar parvarishlanib kelinmoqda. Biz quyonlarni klinik ko'rikdan o'tkazish jarayonida eymerioz bilan kasallanganligini kuzatdik. Ilmiy tadqiqot ishlari davomida amaliy tajriba, mikroskopik va statistik usullardan foydalanildi. Quyonlarning tezak namunasi Darling usulida tekshirildi.

1-rasm. Quyonlarni patologoanatomik tekshirish jarayonlaridan lavhalar

Tekshirilgan yosh quyonlarning tezak namunasida eymeriya ootsistlari mavjudligi aniqlandi.

Kasallanib o'lgan quyonlarning jasad yorib ko'rildi va patologoanatomik tekshirildi. Jasad patologoanatomik usulda yorib, tekshirib ko'rilgan quyonlar eymerioz bilan zararlanganligi tasdiqlandi (1-rasm).

Xo'jalikda eymerioz bilan kasallanganligi aniqlangan quyonlar ajratib olinib, anologlar qoidasi bo'yicha 10 boshdan 3 guruh (1-guruh - tajriba guruhi; 2-guruh tajriba guruhi; 3-nazorat guruhi)ga taqsimlandi.

Tadqiqot ishlari davomida har ikkala guruh quyonlari klinik, parazitologik, mikroskopik tekshirilgandan sung, bu quyonlar 3 ta guruhga ajratildi, shundan:

1- tajriba guruhi quyonlariga «Vazuril» preparatini 1 ml miqdorda 1000 ml suvga aralashtirib, ikki kun davomida uzluksiz berildi.

2- tajriba guruhidagi quyonlarga esa furazolidon dorisidan 0,5 gr dozada 1 kg yemga aralashtirib yetti kun davomida uzluksiz berildi.

3- nazorat guruhidagi quyonlar xo'jalik texnologiyasi bo'yicha asraldi, oziqlantirildi, ammo preparat berilmadi.

Qo'llanilgan preparatlarning samaradorligi kasallikning klinik belgilarini kuzatilmasligi va laboratoriya tekshirish natijalari asosida taxlil qilib baholandi.

Amaliy tajriba natijalariga ko'ra preparatlar uzluksiz ravishda 2 kun davomida berilganda, 1-tajriba guruhidagi quyonlarda o'lim xolati qayd etilmasdan sog'ayish kuzatildi, 2-tajriba guruhidagi quyonlardan 1 boshi nobud bo'lib, klinik sog'ayish sust kechdi. 3-nazorat guruhida esa 5 bosh quyon nobud bo'ldi. Preparatlar berilgandan so'ng quyonlarni tezak namunalari mikroskopik tekshiruvdan o'tkazilganda 1-guruh quyonlariga qullanilgan Vazuril preparatini davolovchi samaradorligi 90 % ni, 2-guruh quyonlariga berilgan furazolidon dorisining samaradorligi esa 60 % ni tashkil qilganligi qayd etildi (1 jadval).

1 -jadval

Quyon eymeriozini davolashda sinovdan o'tkazilgan dorilarning samaradorlik ko'rsatgichlari

№	Guruhlar nomi	Dorilar nomi	Dorini dozasi	Guruhdagi quyon soni	Guruhdagi quyonlarning saqlanishi, %	Dori berilgach invaziyaning intensivligi						Samaradorligi, %
						Tekshiruv kunlari (ootsistalar soni, nusxa)						
						3 – kun	4 - kun	5 -kun	6 -kun	7- kun	8-kun	
1	Tajriba guruhi	Vazuril	1 ml 1 l suvga (2kun)	10	100	11	10	7	5	2	1	90
2	Tajriba guruhi	Furazolidon	0,5 gr 1 kg emga (7kun)	10	90	12	11	10	8	4	3	60
3	Nazorat guruhi	-	-	10	50	17	18	21	22	23	24	-

Xulosa. O'tkazilgan tekshiruvlar natijasiga ko'ra, quyonlarning invazion kasalliklari orasida eymerioz keng tarqalgan bo'lib, uning tarqalishi, diagnostikasi va zamonaviy kimyoprofilaktikasini o'rganib tavsiyalar berish ishlab chiqarish uchun muhim ahamiyat kasb etadi.

Yangi eymeriosid preparat «Vazuril» ni amaliy tajribada 1 ml/1 l suvga 2 kun uzluksiz qo'llanilganda uning davolovchi samaradorligi 90 % ni tashkil etganligi aniqlandi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. A.G'.G'afurov., R.B.Davlatov., O'.I.Rasulov. // Qishloq xo'jalik hayvonlarining protozoy kasalliklari. Samarqand-2010. 80-83 b.
2. А.Шевченко., Л. Шевченко. // Болезни кроликов. Москва. Аквариум-2011. 115-118 б
3. B.A.Elmuurodov., A.K.Turdiyev., N.Nabiyeva. // Quyonchilik monografiya. Samarqand-2018. 72-73 b.
4. F.Ibodullaev. / Qishloq xo'jalik hayvonlarining patologik anatomiyasi. Toshkent-2000. 403-405 b.
5. Н.И.Тинаев. // Разведение кроликов. Москва Компания Дельта М-2004. 41-42 б.